

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИ СОЦІАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Ступінь освіти	бакалавр
Спеціальність	231 Соціальна робота
Освітня програма	Соціальна та молодіжна робота
Тривалість викладання	5 семестр
Кількість кредитів	7 кредитів ЄКТС (210 годин)
Заняття:	
Лекції, практичні:	6 годин на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=> [REDACTED]

Кафедра, що викладає: Державного управління і місцевого самоврядування (ДУМС)

Викладачі:

Липовська Наталія Анатоліївна
д.держ.упр., професор, професор кафедри
Персональна сторінка

E-mail: Lypovska.N@nmu.one

1. Анотація до курсу

Мета навчальної дисципліни «Методи соціальних досліджень» – ознайомлення з основними логіко-методологічними принципами соціального дослідження як виду соціального наукового пізнання, в засвоєнні ними понятійного апарату процесу соціального дослідження, формуванні методологічного мислення. Розкриваються сутність, структура, методи наукового пізнання, логічні і методологічні основи наукового дослідження; здійснюється аналіз концепцій розвитку наукового пізнання. Місце соціального дослідження в системі соціального наукового пізнання визначається через загальні характеристики соціального пізнання і специфіку соціального знання. Логіко-методологічні основи соціального дослідження розкриваються через альтернативність визначень методології і логіки соціальних досліджень (з урахуванням класичних підходів і сучасних пізнавальних тенденцій). Аналізуються методологічні парадигми соціального дослідження, процес його програмування; визначається специфіка інтерпретацій соціальних фактів і їх роль у формуванні соціального знання, розглядаються проблеми якості результатів соціальних досліджень

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни «Методи соціальних досліджень» – ознайомлення з основними логіко-методологічними принципами соціального дослідження як виду соціального наукового пізнання, в засвоєнні ними понятійного апарату процесу соціального дослідження, формуванні методологічного мислення.

Сформувати компетентності: ЗК 01, ЗК 02, ЗК 03, ЗК 09, ЗК 10, ЗК 15, СК 02, СК 04, СК 08, СК 09, СК 12.

Завдання курсу:

– Для досягнення зазначеної мети вирішуються такі завдання: розвиток у студентів соціологічного мислення і соціологічної уяви; надання їм допомоги в розумінні сутності змісту соціологічних явищ і процесів, що відбуваються в сучасному суспільстві; формування у студентів навичок ефективно приймати і реалізовувати рішення, спрямовані на оптимальне функціонування і подальший розвиток виробничих організацій, як соціальних об'єктів в умовах суспільних трансформацій.

3. Результати навчання

Дисциплінарні результати навчання:

- Продемонструвати *знання* характерних особливостей виникнення соціальних подій та явищ та *розуміння* соціологічного підходу
- Продемонструвати *розуміння* функціонування соціальних законів та закономірностей, сутності соціальних інститутів та процесів
- *Розуміти* сутність виникнення соціальних проблем
- Визначати шляхи вирішення соціальних проблем в різних сферах життєдіяльності суспільства

Продемонструвати *розуміння* соціально-політичних процесів на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях

- Продемонструвати *знання* особливостей формування та реалізації соціальної політики
- Ідентифікувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах
- Продемонструвати вміння розробляти та використовувати методи соціологічної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.
- Застосовувати методи соціологічної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів

4. Структура курсу

Тиждень	Тематика занять	Вид занять	Ресурси	Оцінка
1	Вступ до курсу Мета, завдання, результати Політика курсу Навчальні матеріали Система та критерії оцінювання	Лекція, практичне заняття	Силабус Презентація курсу Методичні рекомендації Рекомендовані джерела ККР для проведення заліку	—
	Наукове пізнання: сутність, структура, форми, методи (Тема 1)		Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-5
2	Методологія та методи наукових досліджень: сутність, структура, форми (Тема 2) – аналіз конкретних кейсів	Лекція, практичне заняття	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	0-5
3	Структура та рівні соціологічного знання. Емпіричне та теоретичне в соціологічному пізнанні (Тема 3)	Лекція, практичне заняття	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	—
4	Методологічні засади застосування кількісних методів збору соціальної інформації (Тема 4)	Лекція, практичне заняття	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-5
5	Методологічні засади реалізації якісної парадигми у соціологічних дослідженнях (Тема 5)	Лекція, практичне заняття	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-5
6	Тема 6. Методологічна і методична цілісність соціологічного дослідження (Тема 6)	Лекція, практичне заняття	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-5
7	Програмування соціологічного дослідження як процес формування теоретико-методологічних та методичних основ дослідження: визначення, структура та функції програми (Тема 7)	Практичне заняття	Презентації здобувачів	0-5
8	Розробка концептуальних положень і апарату дослідження (гіпотези, методи, етапи, об'єкти, засоби). Вивчення теоретичного і практичного стану проблеми (Тема 8)	Лекція, практичне заняття	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-5
9	Процедурний розділ програми соціологічного дослідження. Робочий план дослідження (Тема 9)	Лекція, практичне заняття	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-5
10	Обґрунтування методів збору соціологічної інформації та типів вибіркової сукупності одиниць спостереження (Тема 10)	Лекція, практичне заняття	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-5
11	Загальні вимоги та типові помилки при складанні програми й інструментарію соціологічного дослідження (Тема 11)	Лекція, практичне заняття	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-5
12	Інструментарій соціологічного дослідження (Тема 12)	Лекція, практичне заняття	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-5
13	Методи соціологічних досліджень (Тема 13)	Лекція, практичне заняття	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-5
14	Підведення підсумків вивчення дисципліни	Лекція	Силабус	—
	Підведення підсумків вивчення дисципліни	Практичне заняття	Тести для проведення заліку Анкети у MS Forms	0-40

Індивідуальні завдання:

Творча робота (індивідуальний проєкт) є обов'язковою частиною самостійної роботи слухача.

Написання та захист творчої роботи є обов'язковою складовою навчальної програми нормативного курсу «Методи соціальних досліджень». Виконання цієї роботи зорієнтоване на практичне застосування слухачами знань і компетенцій, здобутих в процесі лекційних і практичних занять, самостійного опрацювання навчальних матеріалів, поглиблення їх вмінь та навичок з даної дисципліни.

Орієнтовна структура індивідуальної творчої роботи:

Титул.

Зміст.

Вступ – визначається тема дослідження, формулюються цілі та завдання дослідження;

Розділи (не менше 2) – відповідно до поставлених завдань розкриваються основні положення дослідження;

Висновки – на основі проведеного дослідження формулюються основні висновки, визначаються проблеми та пропонуються шляхи їх вирішення;

Список використаної літератури.

Обов'язковими є посилання під час цитування інших джерел інформації, використання, раніше висловленої, у медіа та науковому просторі позиції, тощо.

В творчій роботі мають бути висвітлені результати власного дослідження за обраним методом.

Вимоги до технічного оформлення творчої роботи:

Творча робота має бути роздрукована на білому папері стандартного формату А4. Розмір шрифту – 14 кегель, міжрядковий інтервал – 1,5, поля – до 20 мм з усіх боків.

Обов'язкова вимога: чітке посилання на джерела інформації. Всі цифри, факти, теорії, думки вчених, цитати повинні мати посилання у вигляді [2, с. 54] (перша цифра означає номер джерела у наведеному в кінці документу списку використаної літератури, а друга цифра – номер сторінки у цьому джерелі).

Список використаної літератури оформляється згідно з діючими правилами.

Критерії оцінювання: викладач – макс. 13 балів (оригінальність (7), повнота обґрунтування (6));

Презентація і захист під час контрольного заняття 4. викладач – макс. 5 балів (якість презентації (2) та відповідей на запитання (3)); peer-assessment – макс. 5 (якість презентації (2) та відповідей на запитання (3)).

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На лекційних заняттях обов'язково мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом.

Активованій аккаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Microsoft Office365.

Перевірений доступ з ПК чи мобільного гаджета до застосунків Microsoft Office: Teams, Moodle.

Інстальований на ПК та мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point).

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 6-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни **на підставі поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та виконання і захисту практичних робіт складатиме не менше 60 балів. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Теоретична частина оцінюється за результатами *участі у дискусіях* під час інтерактивних лекцій, виконанню та *презентації результатів трьох індивідуальних завдань*, зміст яких описано у розділі 4 (участь у дискусіях та презентація результатів окремих завдань оцінюється в межах 100 балів відповідно до Загальних критеріїв досягнення результатів навчання (див. «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» <https://cutt.ly/1ORACPD>) із подальшим перерахунком відповідно до розподілу балів за окремими темами та завданнями див. у табл. розділу 4). Загалом за участь у дискусіях і захист результатів виконання трьох індивідуальних завдань отримується **максимум 60 балів**.

Практичні роботи (індивідуальні і командні завдання, розподіл балів див. у табл. розділу 4) виконуються під час практичних занять (презентація результатів окремих завдань оцінюється в межах 100 балів відповідно до Загальних критеріїв досягнення результатів навчання (див. «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» <https://cutt.ly/1ORACPD>) із подальшим перерахунком відповідно до розподілу балів за окремими темами та завданнями див. у табл. розділу 4). При несвоечасному здаванні практичної роботи оцінка знижується вдвічі. У сумі за практичну частину курсу при поточному оцінюванні отримується **максимум 40 балів**.

Отримані бали за теоретичну частину та практичні роботи додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Розподіл максимальної кількості балів за складовими поточного контролю:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
60	40	100

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання (екзамен)** під час сесії. Якщо здобувач не здав у письмовій формі виконаних індивідуальних завдань (дві практичні роботи), він отримує незадовільну підсумкову оцінку з дисципліни.

Екзамен проводиться у вигляді тестування.

Отримані бали за відкриті та закриті тести додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів) що можуть використовуватися в освітньому процесі. Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у

Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»: http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Office365 та відвідування групи дисципліни у Microsoft Teams.

Рекомендуємо створити профілі та підписатися на сторінку кафедри державного управління і місцевого самоврядування у Facebook: <https://www.facebook.com/kafedra.publicmanagement/>.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота у рамках дисципліни дистанційно у застосунку Microsoft Teams та на корпоративній платформі Moodle (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно дисципліни мають надсилатися на університетську електронну пошту або до групи у Microsoft Teams.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять.

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим.

Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності.

Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи.

Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби).

Оцінки неможливо отримати під час консультацій або інших додаткових годин спілкування з викладачем. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватися дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті. Здобувачі вищої освіти має право на зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті, за окремими темами або видами навчальної активності із попереднім погодженням з викладачем дисципліни та гарантом освітньої програми. Визнання результатів здійснюється за наявності відповідних сертифікатів.

7.7. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачам вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Соціологія: Підручник / В.Волович, [М. Горлач](#), [І. Жиленкова](#), [В. Кремень](#). – К.: [Центр учбової літератури](#), 2021. 808 с.
2. Кузьменко Т. Соціологія: навч. посібник – К.: [Центр учбової літератури](#), 2020. 320 с.
3. Козирєв М. П. Соціологія: підручник. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. – 656 с.

Допоміжна

1. Головаха, Є. І. Альтернативний соціологічний словник // Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 2016 -№3, -С. 191-194. <http://stmm.in.ua/archive/ukr/2016-3/17.pdf>
2. Загальна соціологія. Хрестоматія / [А.В.Фурман](#), [В.С.Біскуп](#), [О.С.Морщакова](#). К.: Ліра-К. 2020. 354 с.
3. Оксамитна С. Жінки і кар'єра: власна чи чоловікова? [http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/16117/Oksamvtna Zhinky i kariera.pdf?sequence=1&isAllowed=v8](http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/16117/Oksamvtna_Zhinky_i_kariera.pdf?sequence=1&isAllowed=v8).
4. Початок нового політичного року: довіра до соціальних інститутів (липень 2020р.) <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/pochatok-novogopolitychnogo-roku-dovira-do-sotsialnykh-instytutiv-Iypen-2020r>.
5. Рущенко І.П. Соціологія злочинності: Монографія. (С.17-26; 151-168) [http://ostrovok.lg.ua/sites/default/files/sociology of crime.pdf](http://ostrovok.lg.ua/sites/default/files/sociology%20of%20crime.pdf)
6. Рущенко І.П. Соціологія на війні. Український соціологічний журнал. 2017. № 1-2. С. 43- 52 <https://periodicals.karazin.ua/usociour/article/view/11518/11378>
7. Симончук О. Соціальні класи в сучасних суспільствах: евристичний потенціал класового аналізу. К., 2018. С. 19-33. <http://sau.in.ua/app/uploads/2019/07/Book-Simonchuk-ukr.pdf>
8. Слюсар Л. І. Специфіка батьківства у сім'ях різних типів: проблеми, ризики та шляхи їх мінімізації // Демографія та соціальна економіка. - 2017. №3. С. 24-36.
9. Слюсар Л.І. Позашлюбна народжуваність в Україні: сучасні особливості в контексті європейського демографічного розвитку // Демографія і соціальна економіка. 2018. №3 (34).С. 26-38.
10. Соціально-психологічні чинники інтеграції українського соціуму / [О.Г.Злобіна, М.О.Шульга, Л.Д. Бевзенко та ін.]; за наук. ред. О.Г.Злобіної. К., 2016. С. 223-249. <http://i-soc.com.ua/assets/files/iournal/leshch-socio-psv-factors-a5-16-01-2017.Ddf>
11. Степаненко В. Сучасне громадянське суспільство: теоретико-методологічні підходи соціологічного дослідження // Соціологічні виміри громадянського суспільства в Україні К., 2019. С. 11-34. <https://i-soc.com.ua/assets/files/book/reznik.o.s/sociologicaldimensions-of-civil-society-in-ukraine.pdf>
12. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 6 (20) / Головні редактори д.е.н. В.М.Ворона, д.соц.н. М.О.Шульга. К., 2019. 517 с. <https://isoc.com.ua/assets/files/monitoring/mon2019.pdf>

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua
2. Ресурсний центр «Гурт». URL: <https://gurt.org.ua/>
3. CIVICUS – World Alliance for Citizen Participation (Світовий альянс для участі громадян). Accesses mode : <http://www.pgexchange.org/>
4. Dr. Clare W. Graves Website Accesses mode : <http://www.clarewgraves.com/>.
5. European CAF Resource Centre – EIPA. Accesses mode : <https://www.eipa.eu/portfolio/european-caf-resource-centre/>
6. Knowledge Hub. Access mode : <https://knowledgehub.local.gov.uk>
7. Сайт Верховної Ради України (законодавство). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main>
8. International Journal of the Sociology of Leisure <https://link.springer.com/journal/41978>
9. Журнал «Демографія та соціальна економіка» Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України http://dse.org.ua/index_ua.html

10. Проекти та дослідження Українського інституту соціальних досліджень імені Олександра Яременка <http://www.uisr.org.ua/projects>

11. Публікації Київського міжнародного Інституту соціології
<http://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=pub>